

Befolkningens viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft

Der er et lavt kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft i den danske befolkning, og danskerne kobler primært alkohol sammen med leverkræft. Kun få er klar over, at selv et lille alkoholforbrug kan øge risikoen for kræft.

Om alkohol og kræft

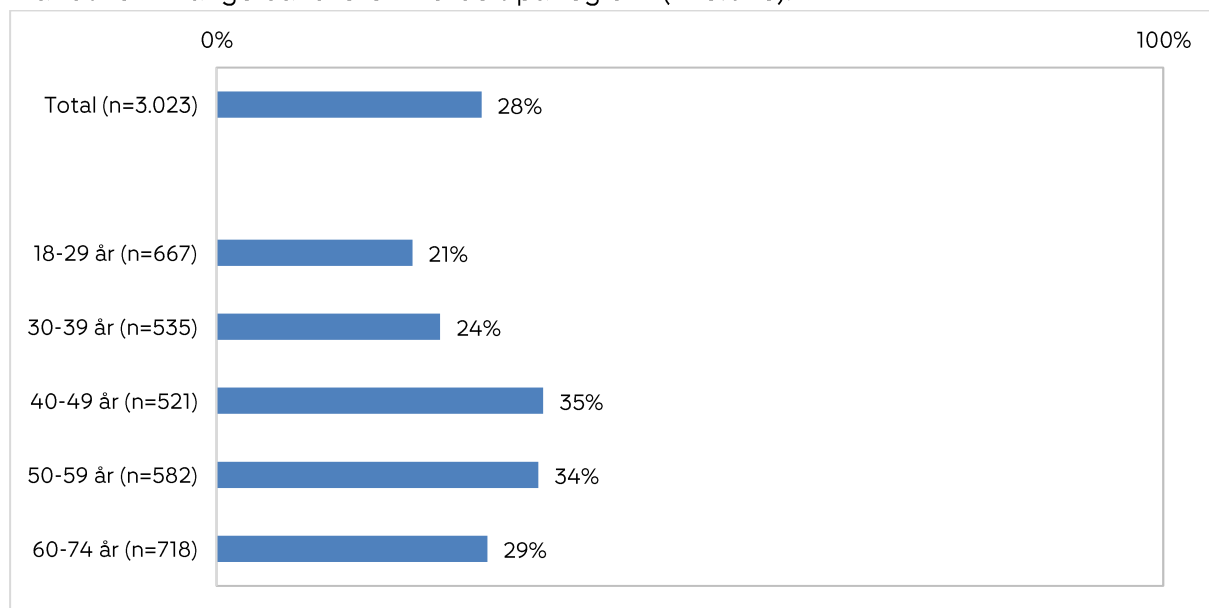
Alkohol har siden 1988 været på WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker (1). Alkohol øger risikoen for kræft i brystet, mundhulen, svælget, struben, spiserøret, leveren, tyk- og endetarmen, og risikoen for kræft stiger med mængden af alkohol, der indtages (2). Man kender ikke en nedre sikker grænse for, hvornår risikoen for kræft begynder at stige (2), og der er fundet en øget risiko for nogle kræftformer allerede ved et forbrug på cirka 1 genstand dagligt (3-5). Hvis man ønsker at begrænse sin risiko for kræft så meget som muligt, er det bedst at drikke så lidt alkohol som muligt.

Uhjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Respondenterne blev spurgt: "Hvilke sygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv venligst alle dem, der falder dig ind" med et åbent svarfelt (uhjulpet kendskab). Det blev efterfølgende tolket som kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft, hvis de havde skrevet "kræft", "cancer", "tumor" eller specifikke kræftformer – uanset hvilken kræftform, de havde angivet. Formålet med at spørge helt åbent var at undgå at præge respondenterne med svarmuligheder, og dermed at afdække hvor mange, der selv laver koblingen mellem alkohol og kræft.

Figur 1. Hvilke sygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Åbent spørgsmål – figuren viser andelen, der har nævnt kræft.

Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på region* (n=3.023).

*Ingen signifikante forskelle ift. køn og region.

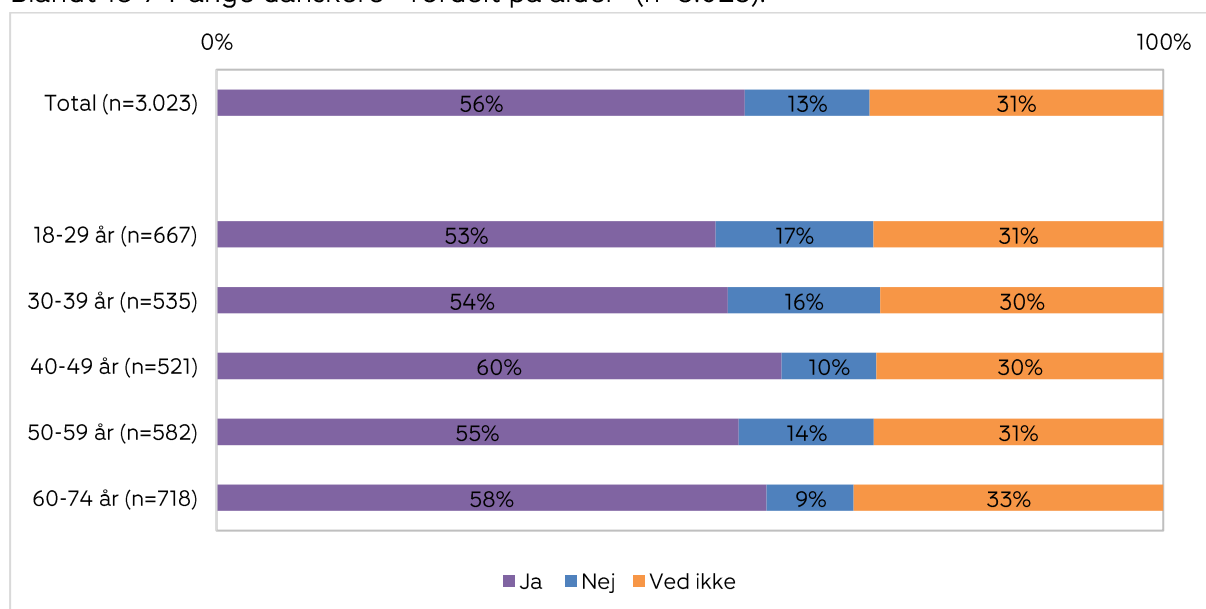
- Kun 28 % svarer "kræft", når de helt åbent spørges til, hvilke sygdomme og tilstande, alkohol øger risikoen (uhjulpet kendskab).
- Flest 40-49-årige (35 %) og 50-59-årige (34 %) angiver uhjulpet, at alkohol øger risikoen for kræft, mens det gælder færrest 18-29-årige (21 %)

Hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Efter det åbne spørgsmål om sammenhængen mellem alkohol og kræft, blev respondenterne spurgt: "Hvilke af nedenstående sygdomme og tilstande mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv gerne flere svar" (hjulpet kendskab), hvortil der var en række svarmuligheder. Formålet med at præsentere svarmuligheder – herunder kræft – var at supplere det åbne spørgsmål og afdække, hvor mange der mener, at der er en sammenhæng mellem alkohol og kræft, når de direkte præsenteres for muligheden.

Figur 2. Hvilke af nedenstående sygdomme og tilstande mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv svarmuligheden 'kræft'.

Blandt 18-74-årige danskere - fordelt på alder* (n=3.023).

*Ingen signifikante forskelle ift. køn og region.

- Hjulpet angiver over halvdelen (56 %), at alkohol øger risikoen for kræft. 13 % angiver, at alkohol ikke øger risikoen for kræft, mens 31 % har svaret ved ikke.
- Flest 40-49-årige angiver hjulpet, at alkohol øger risikoen for kræft (60 % mod 53-58 % i de øvrige aldersgrupper).

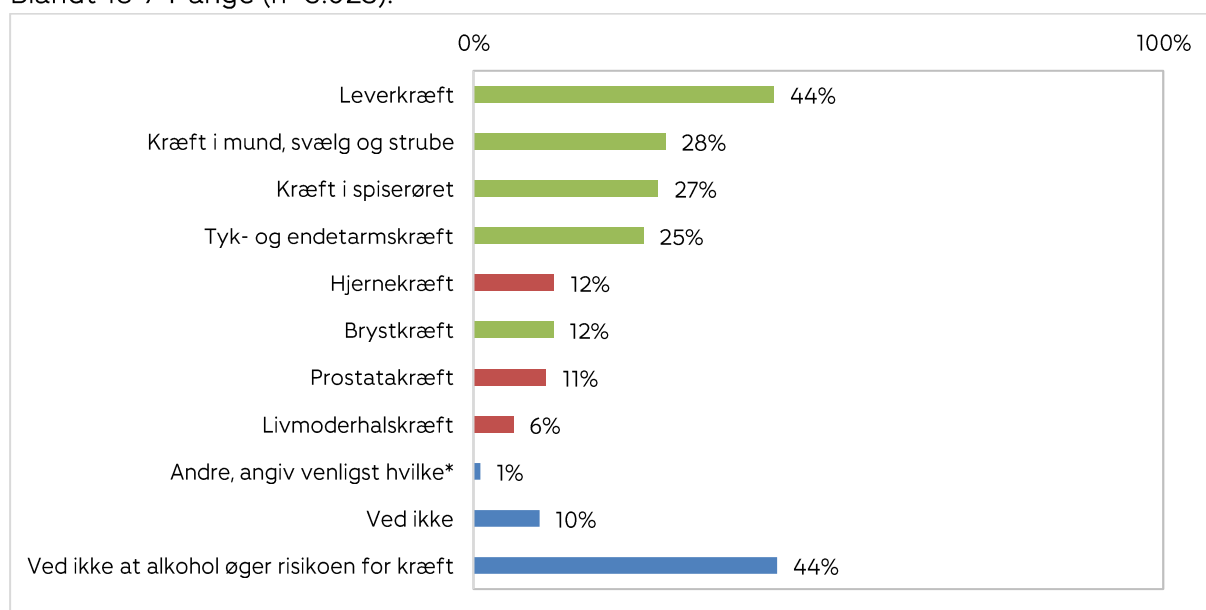

Kendskab til sammenhængen mellem alkohol og forskellige kræftformer (hjulpet)

Respondenter, der hjulpet har kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft, blev efterfølgende spurgt: "Hvilke af følgende kræftsygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv gerne flere svar". Svarmulighederne rummede både kræftformer, som der er evidens for, at alkohol øger risikoen for, og kræftformer, som der ikke er evidens for, at alkohol øger risikoen for. Formålet med dette var at få et indtryk af respondenternes reelle viden. Respondenter, der ikke hjulpet havde kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft, tæller i figuren med som respondenter, der ikke kender til sammenhængen mellem alkohol og de forskellige kræfttyper.

Figur 3. Hvilke af følgende kræftsygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv gerne flere svar¹.

Blandt 18-74-årige (n=3.023).

*Andre typer kræft, der nævnes, er bugspytkirtelkræft, mavekræft og lungekræft.

- For de kræftsygdomme, hvor der er evidens for en sammenhæng med alkohol, angiver 44 %, at alkohol øger risikoen for leverkræft. 28 % angiver kræft i mund, svælg og strube, 27 % angiver kræft i spiserøret, 25 % angiver tyk- og endetarmskræft og kun 12 % angiver brystkræft.
- Af de kræftsygdomme, der ikke er evidens for, at alkohol øger risikoen for, angiver 12 % hjernekræft, 11 % prostatakræft og 6 % livmoderhalskræft.
- 44 % ved ikke (hjulpet), at alkohol øger risikoen for kræft, og 10 % har svaret 'ved ikke' (men har hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft), da de blev præsenteret for forskellige kræftformer, som kunne have en sammenhæng med alkohol.

¹ De grønne søjler viser kræftformer, som der er evidens for, at alkohol øger risikoen for. De røde søjler viser kræftformer, som der ikke er evidens for, at alkohol øger risikoen for.

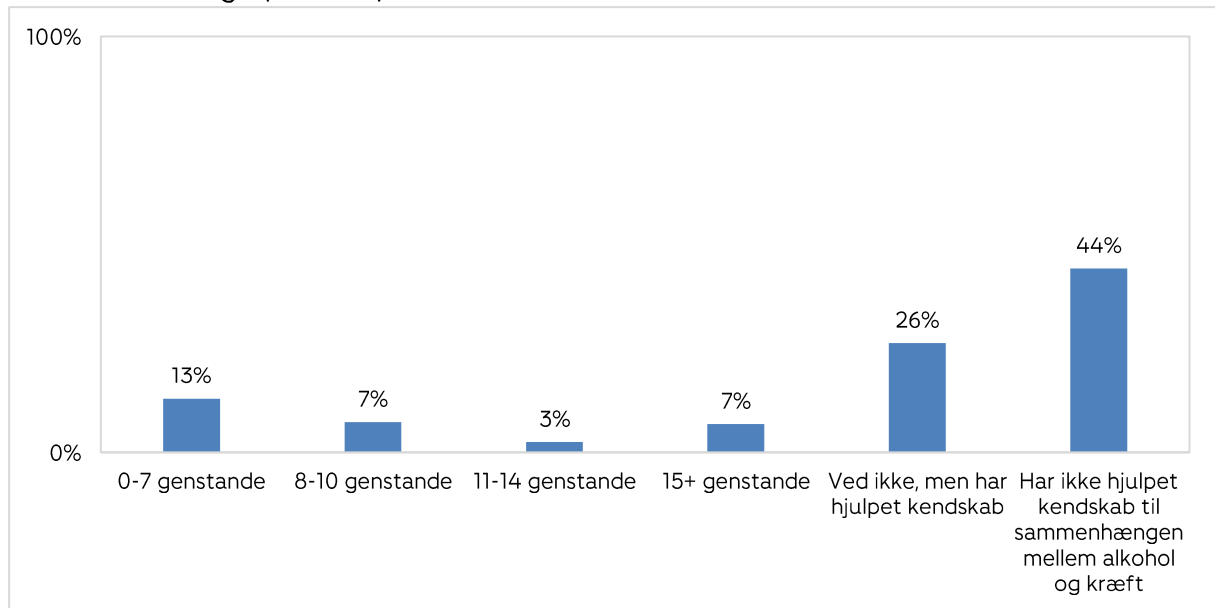

Hvor meget alkohol skal man drikke for at have en øget risiko for kræft?

Respondenter, der ikke havde hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft, har ikke fået spørgsmålet om, ved hvilket alkoholforbrug risikoen for kræft stiger. De er med på figuren, idet de alle indgår i søjlen "Ved ikke, at alkohol øger risikoen for kræft (hjulpet)"

Figur 4. Ved hvilket alkoholforbrug tror du, at risikoen for kræft stiger? Angiv gerne dit bedste bud, selvom du ikke er sikker²

Blandt 18-74-årige (n=3.023).

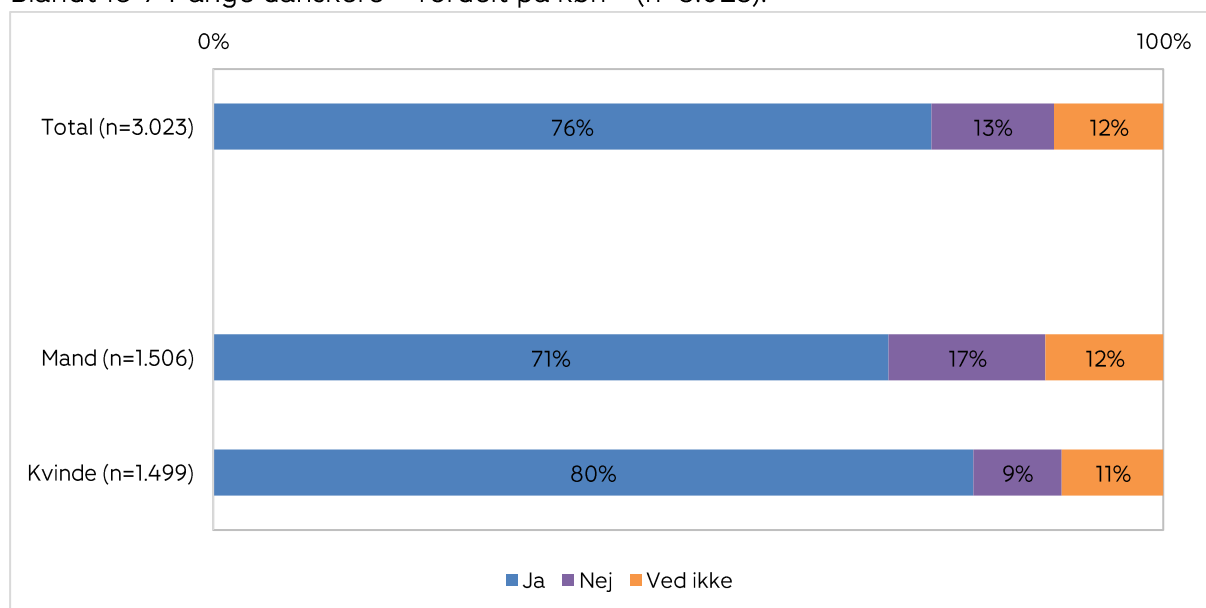
- Kun få ved, at risikoen for kræft stiger allerede ved et relativt lavt indtag af alkohol. F.eks. angiver 13 %, at risikoen for kræft stiger ved et forbrug på 0-7 genstande ugentligt og 7 % angiver, at risikoen stiger ved et forbrug på 8-10 genstande om ugen.

² 41 respondenter havde både svaret "Ved ikke" og angivet et bud på, hvornår kræfttrisikoen stiger. De indgår i "Ved ikke" i ovenstående figur.

Behov for oplysning

Figur 5. Mener du, at der er behov for oplysning om, at alkohol øger risikoen for kræft? Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn³* (n=3.023).

*Ingen signifikant forskel ift. alder og region.

- 3 ud af 4 mener, at der er behov for oplysning om, at alkohol øger risikoen for kræft.
- Flere kvinder end mænd mener, at der er behov for oplysning om, at alkohol øger risikoen for kræft (80 % mod 71 %).

Om undersøgelsen

Resultaterne i notatet bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt 3.023 danskere i alderen 18-74 år. Dataindsamlingen blev varetaget af analyseinstituttet Voxmeter i perioden 6. maj til 24. juni 2024. Data er nationalt repræsentativt på køn, alder og region.

Øvrige resultater fra dataindsamlingen publiceres i rapporten "Alkoholvaner i Danmark 2024" i november 2025. Sundhedsstyrelsen har ydet økonomisk støtte til dataindsamlingen.

³ De 18 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.005 i stedet for n=3.023).

Litteraturliste

- (1) IARC Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans, Vol 100, A Review of Human Carcinogens. International Agency for Research on Cancer. 2011.
- (2) WHO. A review of human carcinogens. Part E: Personal habits and indoor combustions (IARC monographs on the evaluation of carcinogenic risks to humans; v100E). WHO press. 2012;100E.
- (3) Bagnardi V, Rota M, Botteri E, Tramacere I, Islami F, Fedirko V, et al. Light alcohol drinking and cancer: a meta-analysis. *Ann Oncol.* 2013;24(2):301-8.
- (4) Seitz HK, Pelucchi C, Bagnardi V, La Vecchia C. Epidemiology and pathophysiology of alcohol and breast cancer: Update 2012. *Alcohol Alcohol.* 2012;47(3):204-12.
- (5) Allen NE, Beral V, Casabonne D, Kan SW, Reeves GK, Brown A, et al. Moderate alcohol intake and cancer incidence in women. *JNatlCancer Inst.* 2009;101(5):296-305.

